

Feitelijke analyse: ontwikkeling van de inclusieve arbeidsmarkt

Onderstaande analyse laat de ontwikkeling van de inclusieve arbeidsmarkt zien. Centrale vraag waar deze analyse een antwoord op probeert te vinden: is de arbeidsmarkt in 2020 inclusiever geworden? De analyse is gebaseerd op cijfers van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw), de banenafpraak en beschut werk die onlangs zijn gepubliceerd.

De inclusieve arbeidsmarkt

De inclusieve arbeidsmarkt bestaat uit alle werkplekken waarop loonvormende arbeid wordt verricht. Ook mensen die met inzet van loonkostensubsidie of met andere ondersteuning aan het werk zijn, maken deel uit van deze arbeidsmarkt. Het gaat om werk bij de overheid, bij het bedrijfsleven of op een beschutte werkplek in het sociaal ontwikkelbedrijf. Een arbeidsmarkt is pas inclusief als de baankansen voor mensen met en zonder ondersteuningsbehoefte gelijk zijn.

Drie regelingen

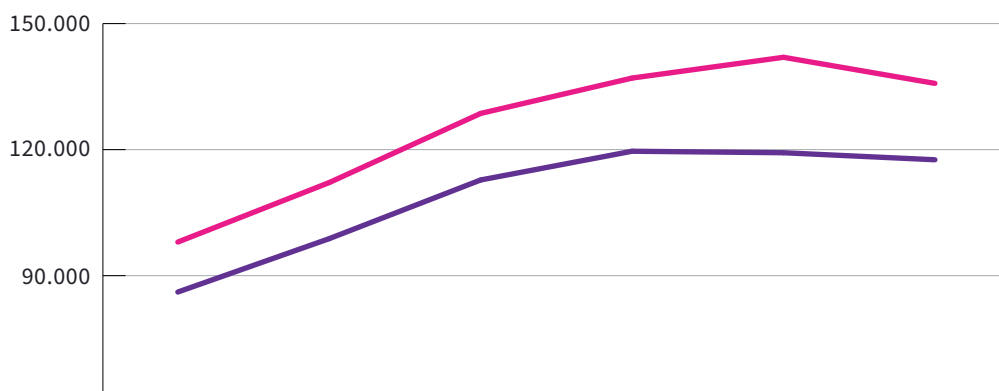
Grosso modo zijn er sinds 2015 drie regelingen waarbinnen de mensen met een ondersteuningsbehoefte aan het werk zijn¹: de banenafpraak, beschut werk en de Wsw. De banenafpraak is onderdeel van een sociaal contract waarin sociale partners en de overheid hebben afgesproken om tot 2026 125.000 extra banen in te vullen met mensen die ondersteuning nodig hebben. Daarnaast is in de wet vastgelegd om vanaf 2015 tot 30.000 beschutte werkplekken in te vullen. Parallel hieraan is vanaf 2015 de toegang tot de Wsw, waar op dat moment meer dan 100.000 mensen werkten, afgesloten.

De Wsw-statistiek, de jaarlijkse meting van de banenafpraak en de beschutwerkcijfers brengen de ontwikkelingen in de regelingen via afzonderlijke rapportages naar buiten. Een positieve score op de ene regeling garandeert nog niet direct een groei van de inclusieve arbeidsmarkt, temeer omdat de Wsw sinds 2015 alleen maar uitstroom kent. Het is daarom belangrijk om deze regelingen in samenhang te bekijken om uitspraken te kunnen doen hoeveel mensen met een ondersteuningsbehoefte werken en hoe de inclusieve arbeidsmarkt zich ontwikkelt.

---

¹ Alleen werknemers die een beroep doen op één van deze regelingen zijn meegenomen.

GRAFIEK 1 ONTWIKKELING BANENAFSPRAAK*

	2016	2017	2018	2019	2020	Q1 2021
— Getelde banen	98013	112147	128569	136971	141909	135704
— Werkende personen	86139	98824	112763	119587	119229	117561

De banenafpraak

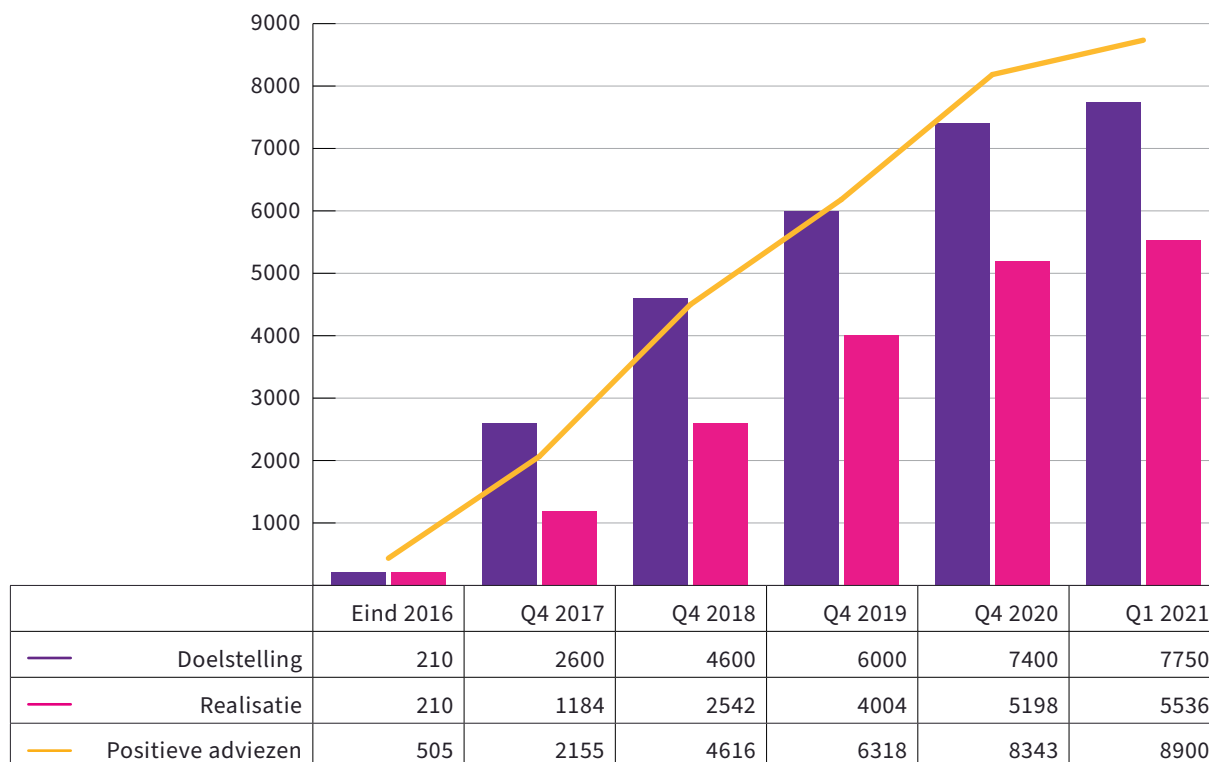
De ontwikkeling van het aantal afspraakbanen wordt afgezet tegen de nulmeting in 2012. Dankzij de banenafpraak zijn meer mensen met een ondersteuningsbehoefte aan het werk gekomen, vooral binnen de marksector. Dat is waardevol en draagt bij aan een inclusievere arbeidsmarkt. Volgens de cijfers is het aantal afspraakbanen sindsdien met ongeveer 60.000 toegenomen. Vanaf 2019 zien we echter een afnemende groei in banen. Deze afname vertaalt zich in 2020 in een lichte daling, die doorzet in het eerste kwartaal van 2021.

Het aantal getelde banen is niet gelijk aan het aantal personen dat binnen de banenafpraak aan het werk is. Dit komt doordat het aantal afspraakbanen wordt geteld op basis van 25,5 uur per baan. Iemand die bijvoorbeeld 32 uur werkt, telt daardoor voor 1,25 baan mee in de telling banenafpraak. Het aantal getelde banen is daardoor hoger dan het aantal mensen dat deze banen invullen.

* Muv. van 2021 betreft het de aantallen per ultimo van het betreffende jaar, zoals gepubliceerd door SZW.

Bron: <https://www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/dashboards/banenafpraak>

GRAFIEK 2 BESCHUT WERK*

Beschut werk

Het aantal personen dat werkt op een beschutte werkplek neemt elk jaar toe. Aan het eind van het eerste kwartaal zijn er 5536 werkplekken ingevuld. De realisatie van de beschutte werkplekken blijft daarmee achter bij het aantal (7750) waarmee bij de start van de regeling was gerekend. Uit de cijfers blijkt dat de behoefte aan deze werkplekken groter is dan waarvan eerder is uitgegaan. Het aantal afgegeven positieve adviezen, een voorwaarde om een beschutte werkplek te mogen invullen, ligt met 8900 namelijk fors hoger dan de aantallen waarmee is gerekend.

* Bron: <https://www.uvw.nl/overuuv/kennis-cijfers-en-onderzoek/index.aspx>

Wsw

Het aantal werknemers dat met een Wsw-indicatie aan het werk is neemt elk jaar verder af. De jaarlijkse Wsw statistiek geeft informatie over het aantal werknemers binnen de Wsw-regeling. Zie onderstaande tabel. Bij de financiering van de Wsw wordt uitgegaan van banen van 31,5 uur. In de praktijk ligt de gemiddelde arbeidsduur iets lager, waardoor het aantal werknemers binnen de Wsw hoger ligt dan het aantal banen waarmee in financiële zin wordt gerekend. Opvallend hierbij is dat het arbeidsjaren sneller daalt dan het aantal personen. Dat duidt erop dat de gemiddelde omvang van de baan voor iemand die werkt binnen de Wsw kleiner wordt.

TABEL 1 ONTWIKKELING BINNEN WSW*

	Eind 2015	Eind 2016	Eind 2017	Eind 2018	Eind 2019	Eind 2020	Vershil
Aantal arbeidsjaren	90.040	85.560	76.662	72.545	68.712	64.254	-25.786
Personen	96.321	91.432	86.959	82.603	77.735	72.481	-23.840

Conclusie op basis van cijfers

Om de nominale werkgelegenheid voor mensen met een ondersteuning te behouden moet de afname van het aantal Wsw-werknemers worden gecompenseerd door een groei van het aantal werknemers in de banenafpraak en beschut werk. Maar om een werkelijk inclusieve arbeidsmarkt te bereiken, is veel meer nodig. Dan zijn er honderdduizenden extra banen nodig voor mensen met een ondersteuningsbehoefte.

Als we de verschillende regelingen in samenhang bekijken is de conclusie dat er in de afgelopen vijf jaar per saldo maar een kleine stap gezet. Vanaf 2019 is de groei in banen afgenomen en in 2020 is het aantal werknemers dat met ondersteuning werkt zelfs gedaald.

---

* Bron: Panteia, jaarrapporten Wsw-statistiek 2016 - 2020

TABEL 2 JAARLIJKSE AFNAME/TOENAME IN PERSONEN*

	2016	2017	2018	2019	2020	Q1 2021
Werkzaam in afspraakbaan	6.034	12.685	13.939	6.824	-358	-1.668
Werkend in beschut werk	210	954	1.358	1.462	1.194	338
Werkzaam in Wsw-verband	-4.489	-4.473	-4.356	-4.868	-5.254	-1.300**
Totaal	1.755	9.166	10.941	3.418	-4.418	-2.630

De arbeidsmarkt is in 2020 dus niet inclusiever geworden. Ook de voortekenen voor 2021 zijn niet positief. Het eerste kwartaal van dit jaar laat een relatief forse daling zien in het aantal personen dat binnen de banenafpraak werkt. Daarbij moet de uitstroom vanuit de Wsw nog worden opgeteld, dat in het eerste kwartaal naar verwachting zo'n 1300 mensen bedraagt. De ambitie om met elkaar een inclusieve arbeidsmarkt te realiseren staat dus fors onder druk!

---

* Vergeleken met de stand op 31 december van het voorgaande jaar

** Betreft een schatting